

El port de l'Horta, a l'illa de Faial, a les Açores; els navegants que travessen l'Atlàntic hi deixen la seva empremta./ FORÈS/PARAREDA

Esborrant la traça

PERE FORÈS I MALLEU
Qui no cregui les tesis àmpliament argumentades per l'historiador Jordi Bilbeny i 50 historiadors més sobre la descoberta catalana d'Amèrica, desenvolupades durant els últims 90 anys, és perquè vol continuar tenint els ulls tancats. La història no para de repetir-se i això ens ajuda a entendre el que ha passat durant els últims 500 anys.

La gran obsessió dels castellans ha estat esborrar la traça catalana al món. Aquesta obsessió els ha

L'autor i Carme Parareda van creuar l'Atlàntic amb un veler. Algú ha fet malbé el mural amb la senyera que van pintar a les Açores

portat a retocar i destruir tota classe d'obres d'art i documents històrics durant els darrers cinc segles. A finals del segle XV, la potència més important d'Europa desapareix sense deixar rastre; llibres com el *Tirant lo Blanc* i molts d'altres es reescriuen i es publiquen en castellà, atribuint-los autor desconegut; 600 còpies impreses de la Bíblia traduïda per primer cop a llengua no llatina (català) es fan cremar; als mapes dels segles XIV al XVII, se'ls ennegreixen les banderes; els escuts

nobles gravats a les portes de palaus i castells es repiquen fins a fer-los desaparèixer. Aprofitant els períodes convulsos, els grans arxius i biblioteques se saquegen o es cremen: Montserrat i Sant Pere de Rodes el 1805, Ripoll el 1835, Poblet el 1836 i, el 1939, un bon nombre de biblioteques privades van ser cremades durant la Guerra Civil o saquejades i transportades a Salamanca com a botí de guerra.

Molts dels llibres que queden es retoquen canviant els contin-

ça catalana

Les tesis de Jordi Bilbeny

guts subtilment i, per exemple, allà on originàriament deia *Cardoneses*, es canvia per *Cordovese*. (1). Els noms d'il·lustres catalans es tradueixen i es castellanitzen, com Raimundo Lulio, Wilfredo el Velloso, Borgia, *el judío-español* Cresques, Bartolomé de las Casas, etcètera. D'altres es converteixen en estrangers, com Colom, Despuig, Cabot, Magallanes o Cortés. Un il·lustre inventor com Monturiol, és discutit a la història perquè 30 anys més tard un espanyol no català va inventar el que

Colom i la descoberta d'Amèrica ha estat només un cas, de molta importància, que ens ha servit per prendre consciència de la destrucció sistemàtica que l'Espanya castellana ha realitzat de qualsevol cosa amb tuf de catalana. Jordi Bilbeny, després d'una primera dècada estudiant, fa un pas més respecte dels altres investigadors que el van precedir i s'adona que tots els buits i errades que trobem en literatura, obres d'art, documents històrics i registres, no són el que semblen sinó que són destrucció i manipulació premeditada i sistemàtica de la nostra història. Aquest pas permet fer una mirada molt diferent a la història i veure el que amb l'antiga mentalitat no es podia veure, malgrat tenir-ho davant dels nassos. I es fa evident que no hem tingut sort amb una part important de la nostra obra literària, pictòrica i amb gran quantitat de documentació històrica.

ja estava inventat.

Però gràcies a aquesta nova mirada, documents i objectes que passaven desapercibuts o eren vistos com a coincidències, ara els identifiquem com a part del llegat català: escuts amb les quatre barres en catedrals com les de Càller (capital de Sardenya), Brussel·les o en fortificacions a l'illa de Tenerife. Abundant toponímia d'origen català a tot el món: Timor, el poble català de la Segarra, ara desaparegut, que al segle XIV contribuïa econòmica-

Forès i Parareda van recórrer uns 18.000 quilòmetres amb el veler *Solstici Solstici*.

Les vicissituds de Catalunya al llarg de la història moderna

ment a l'armada catalana (?), dona nom a una gran illa al mar del Timor a l'Oceà Índic; Colòmbia amb «m»; l'estat i ciutat de Sucre a Bolívia; Argentina, que ve d'argent, quan en castellà ja feia molts anys que en deien plata, i el topònim de ciutat més repetit al món, Barcelona; l'illa de Montserrat a les Antilles, al Carib; l'illa de Montserrat al golf de Califòrnia; la península de Florida; molts topònims geogràfics del Carib. Banderes com la de la base naval holandesa Den Helder, amb les quatre barres vermelles

En el temps de la Renaixença es va creure que Catalunya, a partir del segle XV, amb el nou Imperi hispànic havia entrat en una forta decadència i havia deixat de participar en la vida política, de produir art i literatura, no tenia activitat econòmica, ni científics, ni exploradors, ni navegants, ni militars. Catalunya no devia ser tan poca cosa en cap d'aquests aspectes si van ser necessaris 100.000 soldats borbònics, 14 mesos de setge i la traïció dels anglesos per entrar a Barcelona el 1714, defensada tan sols per 2.000 soldats professionals i 3.000 milicians mal armats i mal alimentats. Catalunya no devia ser tan poca cosa si després del decret de Nova Planta i 300 anys d'ocupació militar encara existim i seguim mantenint la nostra llengua i cultura.

amb groc entremig; el mapa-mundi de Teixeira de 1573 amb mig món identificat amb els escuts catalans. Els capitans de l'armada cristiana a la batalla de Lepant el 1571 eren catalans: Lluís de Recasens com a *commendatore* major i Joan de Cardona, capità general de Sicília, al comandament d'*il cornu destro* en una armada on les corones catalanes van aportar la força més important de galeres. O els noms d'alguns dels vaixells més importants de l'Armada Invencible de 1588, com el *Girona* i la *Santa Maria de la Rosa*, que en les pintures de l'època els podeu veure amb l'escut de Catalunya.

Sempre ens havien explicat que l'Armada Invencible va durar quatre dies i que havia estat enfonsada pels elements, i en canvi, segons diverses fonts històriques, resulta que un bon nombre de vaixells van estar un any sencer assetjant i atacant Anglaterra, fent la volta completa a les Illes Britàniques.

Costa de creure que gent que repeteix frases com «la història l'escriuen els vencedors» pugui pensar que aquesta màxima no s'aplica en el cas de Catalunya, que, no ho oblidem, en els últims tres segles no ha parat de perdre guerres. El nacionalisme espanyol no ha perdut el fort costum molt arrelat de destrucció sistemàtica de qualsevol cosa amb tuf de catalana. I tot i que ja no som a l'època de la Inquisició segueixen actuant així a qualsevol lloc on vagin.

Mural a les Açores

M'he assabentat que han esborrat una traça més, més ben dit se l'han apropiada, una traça que no es refereix a cap conquesta, ni invent, ni descoberta, una traça sense intencionalitat política, una traça que no té 400 anys, però que és la meua traça al món, la que vaig deixar al port d'Horta el 2004. El port d'Horta, a l'illa de Faial, a les Açores –ja cartografiades a l'Atlas Català pels cartògrafs Cresques 40 anys abans que els portuguesos les descobrissin– és

Colom i la catalanitat

un port molt important, no per la mida sinó perquè és pràcticament l'únic que hi ha al mig de l'Oceà (les illes Açores són a 2.000 km del continent europeu i a 4.000 de l'americà). En aquest port hi fan escala durant els mesos de maig a juliol uns 1.400 vaixells de vela diferents cada any, en el seu viatge d'Amèrica cap a Europa.

Els navegants d'aquests vaixells, provinents de tot el món, descansen en aquesta illa després de 20 dies de travessa, que sol ser bastant dura, i durant aquest descans, les tripulacions deixen la seva empremta pel terra i per les parets dels molls. Tot el port està farcit de petits murals multicolors, amb el nom del vaixell i dels tripulants, amb dibuixos al·legòrics, el recorregut i la data. Així donen les gràcies per la bona navegació, per haver arribat sans i estalvis. De seguida es veu qui ha tingut una travessa feliç, i qui les ha passades magres.

Quan trobes una pintura amb onades recargolades i el veler de gairell o mapes amb cercles de línies isobàriques concèntriques molt juntes i la lletra B a l'interior, penses que aquella embarcació deu haver tingut uns quants problemes; en canvi els que hi pinten sols, palmeres i dofins són els que han gaudit de bon temps. Algunes són autèntiques obres d'art. Aquest conjunt únic al món és un museu vivent dels sentiments dels navegants.

Bé, jo també hi vaig passar, amb la Carme, de tornada del viatge de 18.000 km que vam fer dalt del veler *Solstici Solstici*, una embarcació de deu metres que havia construït jo mateix, i també hi vam fer el nostre mural, amb dibuixos originals de l'artista Kiko Solsona. Aquest mural, amb una bona qualitat artística, bona execució i molta vistositat, i que ens va servir per il·lustrar la contraportada del llibre del nostre viatge *L'Atlàntic a Quatre Mans*, ara ha estat mutilat pel nacionalisme espanyol, en un intent més d'esborrar qualsevol traça catalana al món. I això ha passat en un

lloc sagrat on mai ningú, ni els grafeters de l'illa ni d'enlloc, s'havia atrevit a cometre el sacrilegi de profanar o fer malbé cap dels milers de murals que hi ha. Al nostre mural li han desaparegut, tapades amb pintura blanca, les barres grogues i vermelles dels extrems, deixant tan sols una bandera espanyola al mig, i han tapat el recorregut Catalunya-Canàries-Carib-Açores-2004, deixant un missatge tergiversat i incomplet, la falsificació de la història.

Si això passa ara amb un petit mural en una illa perduda al mig de l'oceà, per què encara hi ha gent a qui li costa d'acceptar que la història que ens expliquen ha estat manipulada?

Que no hi ha prou indicis per adonar-nos que la colonització catalana d'Amèrica ha estat totalment tergiversada i ocultada a base d'eliminar, canviar o fins i tot manipular documents, registres i mapes? Per què, si els catalans no hi érem, una de les primeres illes que es van descobrir al Carib es diu Montserrat i no Macarena? Per què Barcelona és el topònim més repetit a l'Amèrica del Sud? Per què Florida no es diu *Florencia*, o Colòmbia no és *Colòmbia*? És possible que si no hi érem els exploradors fossin catalans i el primer barri de Bon Aire (Buenos Aires) sigui el de Montserrat, amb basílica i Moreneta?

Per què hem d'assumir que tot el que ens expliquen és cert, si tenim davant dels nassos la seva forma d'actuar? Hem de qüestionar tot el que s'ha escrit sobre la nostra història durant els últims cinc segles. Autors com Cervantes o Garcilaso de la Vega⁽³⁾ podrien ser perfectament exemples de grans autors catalans que han estat espanyolitzats tal com es va intentar fer amb el *Tirant*. Hem

Uns quants dels historiadors, entre la cinquantena llarga que han publicat llibres sobre la catalanitat de Colom, amb la data de la primera publicació: Luis Ulloa y Cisneros, 1927; Ferran Valls i Taverner, 1927; Ferran Soldevila, Antoni Rovira i Virgili, 1934; Lluís Nicolau d'Oliver, Francesc Carreras Candi i Ricard Carreras Valls, 1928; Pere Català i

d'assumir que una bona part de la producció catalana es va traduir al castellà i ara forma part del *Siglo de Oro* espanyol.

La fal·lera de l'Espanya castellana de destruir la nostra traça l'ha fet passar de ser cua de lleó a cap de ratolí, ja que quan Castella aconseguí excloure definitivament Catalunya de l'imperi del qual n'era fundadora, veiem com l'imperi s'enfonsa i desapareix, perdent tots els regnes de la Mediterrània i més endavant totes les

possessiones d'Amèrica i d'Àsia. Qui aprofundeixi en la història americana sabrà que moltes de les independències aconseguïdes van ser liderades per catalans: Argentina, Cuba o Bolívia (on tenen himnes amb noms com *Sol de Catalunya*). La marina espanyola sense els catalans deixa de ser la més important del món i Anglaterra agafa el relleu, i amb el relleu, les colònies i el control comercial internacional. Ens han robat el passat per poder-nos robar el futur.

(1) *Diferents edicions de la Istorìa Civile del Regno di Napoli, de Pietro Giannone, tom tercer p. 506. En la primera, un personatge*

històric és Cardonese i en la segona, de 1753, ha estat retocat i hi posa Cordovese.

(2) *Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, referència AHCB, Consellers 1C. VI-33/1, folis 1r-21v.*

(3) *Hi ha informació per pensar que Cervantes era català i que correspon a l'erudit Servet, personatge real i documentat, que també va ser pres pels turcs en una cova entre Albània i Montenegro, i del qual se sap que els seus amics van pagar molts diners per alliberar-lo. Pròleg de Josep Maria Orteu del llibre La vida de Llàtzer de Tormos p.14. Ediciones La Tempstad SL 2007.*

Existeixen suficients coincidències per pensar que es tracta de Galceran de Cardona.

A dalt, el mural com el van deixar el 2004, i a baix, com el van trobar fa uns mesos uns amics de Forès.

Roca, 1951; Joan Cerdà, 1968; Simon Wiesenthal, 1972; Wilford R. Anderson, 1981; Frederick J. Pohl, 1986; Teresa Baqué i Estadella, 1982; Charles Merrill, 1997; Jordi Bilbeny, 1998; Caius Parellada i Cardellach, 1986; Joaquim Arenas i Sampere, 1992; Josep M. Ortadó i Maymó, 1992; Josep Porter Rovira, 1997; Josep M. Castellnou, 1960; Àngel Ferrer Casals, 1989; Francesc Albardaner, 1991; Gérard Garrigue, 1992; Johan-Anthoni Pérez i Herro, 1992; Estelle Irizarry, 2010.